EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 2.6.2025
COM(2025) 268 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

om anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (omarbejdning)

{SWD(2025) 135 final}

1. INDLEDNING

1.1. Baggrund

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (omarbejdning)[1], herefter "forordningen", er ubestrideligt rygraden i EU's internationale privatret. Den fastlægger ensartede regler for løsning af kompetencekonflikter og sætter standarden for fri bevægelighed for retsafgørelser, officielt bekræftede dokumenter og retsforlig i Den Europæiske Union med det endelige mål at lette adgangen til domstolene på alle civil- og handelsretlige områder ud over familieretten, arveretten og insolvensretten. Den ophævede og erstattede Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område[2] (herefter "Bruxelles I-forordningen"). Forordningen har i vid udstrækning bekræftet og styrket bestemmelserne i sin forgænger, men der er også indført relevante nyskabelser såsom afskaffelse af eksekvatur.

Forordningen, som ændret i 2014[3], har fundet anvendelse siden den 10. januar 2015 mellem alle medlemsstater, herunder Danmark[4].

1.2. Udarbejdelse af og formål med denne rapport

Denne rapport er udarbejdet i overensstemmelse med forordningens artikel 79. Ved udarbejdelsen udgjorde Den Europæiske Unions Domstols ("EU-Domstolens" eller "Domstolens")[5] retspraksis en vigtig kilde til oplysninger om anvendelsen af forordningen. I rapporten anvendes også resultaterne af den undersøgelse, som Kommissionen bestilte for at støtte udarbejdelsen af denne rapport[6] (herefter "undersøgelsen"). Medlemsstaterne er blevet hørt som led i denne undersøgelse, og deres synspunkter samt de yderligere elementer, som visse medlemsstater har fremlagt efter Kommissionens anmodning på mødet i Rådets Gruppe vedrørende Civilretlige Spørgsmål (generelle spørgsmål) den 28. februar 2024, er blevet overvejet.

Denne rapport er også baseret på resultaterne af JUDGTRUST-projektet[7], og de oplysninger om den praktiske anvendelse af forordningen, der er indsamlet gennem Det Europæiske Retlige Netværk på det civil- og handelsretlige område i løbet af 2023. Endelig blev relevant

---

1 (EUT L 351 af 20.12.2012, s. 1).

2 EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1.

3 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 542/2014 af 15. maj 2014 om ændring af forordning (EU) nr. 1215/2012 med hensyn til de regler, der skal anvendes for så vidt angår Den Fælles Patentdomstol og Beneluxdomstolen, EUT L 163 af 29.5.2014, s. 1. Ændringsforslaget havde til formål at gøre det muligt at gennemføre den såkaldte "patentpakke" – for det første ved at tillade ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol (EUT C 175 af 20.6.2013, s. 1) og for det andet ved at sikre, at denne aftale og protokollen til Beneluxtraktaten af 1965 var i overensstemmelse med forordningen.

4 Danmark anvender forordningen i overensstemmelse med aftalen af 19. oktober 2005 mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EUT L 299 af 16.11.2005, s. 62.

5 Kun domme og forslag til afgørelse fra generaladvokater, der er afsagt før den 1. april 2025, blev taget i betragtning.

6 Undersøgelsen er udarbejdet af Milieu SRL og findes på EU's Publikationskontor (europa.eu).

7 Projektet "Bruxelles Ia-forordningen": en standard for fri bevægelighed for retsafgørelser og gensidig tillid i Den Europæiske Union" (JUDGTRUST), der finansieres af Kommissionens program for retlige anliggender (JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017), blev gennemført af T.M.C. Asser Instituut i samarbejde med Universität Hamburg, University of Antwerp og Internationaal Juridisch Instituut. De vigtigste resultater af projektet findes på: Asser.nl.

national retspraksis, hvor den forelå, konsulteret i forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport.

Formålet med rapporten er at fremlægge en samlet vurdering af anvendelsen af forordningen med særligt fokus på dens mest udfordrende aspekter samt dem, der udtrykkeligt er anført i artikel 79. Desuden behandles i rapporten en række nye spørgsmål såsom digitalisering, kollektive retsmidler og områder, der kan drage fordel af forenklingen og moderniseringen af de nuværende regler.

Yderligere oplysninger om udvalgte spørgsmål, herunder en mere detaljeret analyse, og henvisninger til EU-Domstolens retspraksis findes i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport.

1.3. Generel oversigt over anvendelsen af forordningen

Der er generel enighed om, at forordningen er et yderst vellykket instrument, og at de forbedringer, den indeholder, såsom afskaffelse af eksekvatur, har styrket det retlige samarbejde på det civil- og handelsretlige område og som sådan er blevet hilst velkommen af medlemsstaterne og interessenterne. Reglerne i forordningen anses som helhed for at være klare og enkle og er derfor meget værdsat blandt fagfolk.

Der er også bred enighed om, at EU-Domstolens retspraksis i princippet giver tilstrækkelig vejledning og bistand til retsvæsenet i forbindelse med anvendelsen af forordningens regler. I forbindelse med visse specifikke spørgsmål er flere medlemsstater imidlertid af den opfattelse, at fortolkningen af forordningen rejser komplekse spørgsmål, og de foreslår præciseringer fra lovgiverens side.

I betragtning af den generelle tilfredshed med anvendelsen af forordningen bør der kun foretages ændringer, hvis det er nødvendigt for at løse reelle vanskeligheder i praksis, og det bør ikke føre til en revision af forordningens velfungerende system. Sådanne ændringer bør navnlig sigte mod yderligere at forenkle forordningen og mindske de administrative byrder, specifikt for svagere parter såsom forbrugere eller SMV'er. Samtidig bør vanskeligheder, der i tilstrækkelig grad kan løses ved fremtidig retspraksis, udelukkes fra anvendelsesområdet for ethvert lovgivningsmæssigt indgreb.

2. ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

2.1. Anvendelsesområde (Artikel 1)

Forordningen finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område i sager med grænseoverskridende virkninger. En række områder, der ellers kunne klassificeres som civile eller kommercielle, er udtrykkeligt udelukket fra anvendelsesområdet. Generelt fungerer bestemmelserne om anvendelsesområdet godt, men nogle fortolkningsspørgsmål synes at vende tilbage regelmæssigt, navnlig med hensyn til begrebet grænseoverskridende virkninger eller udelukkelse af voldgift.

Det følger af EU-Domstolens retspraksis og de høringer, der blev gennemført inden for rammerne af undersøgelsen, at en række spørgsmål kræver særlig opmærksomhed i forbindelse med vurderingen af forordningens anvendelse:

- den standard, der skal anvendes til at afgøre, om et spørgsmål har grænseoverskridende karakter
- definitionen af "det civil- og handelsretlige område"
- afgrænsningen af insolvensrelaterede fordringer (udelukket fra anvendelsesområdet)

- udelukkelse af voldgift[8].

Udelukkelse af voldgift

Spørgsmål vedrørende voldgift har været udelukket fra forordningens anvendelsesområde, siden Bruxelles-konventionen blev vedtaget i 1968. Forordningen styrkede imidlertid denne udelukkelse ved at indsætte en præcisering i betragtning 12 samt en specifik bestemmelse i artikel 73, stk. 2, der har til formål at undgå overlapning med konventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser[9] (herefter "New York-konventionen").

I sag C-700/20, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association, besluttede EU-Domstolen i 2022 i henhold til Bruxelles I-forordningen, at en uforenelig retsafgørelse truffet i henhold til en voldgiftskendelse kan forhindre anerkendelse af en retsafgørelse fra en anden medlemsstat på grundlag af artikel 34, stk. 3, i Bruxelles I-forordningen (forordningens artikel 45), men den knyttede derefter anvendelsen af grunden til afslag til den betingelse, at den kun er tilgængelig, hvis indholdet af voldgiftskendelsen kunne have været genstand for en retsafgørelse truffet i overensstemmelse med reglerne i Bruxelles I-forordningen. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Domstolen ikke traf denne afgørelse på grundlag af den udenlandske doms uforenelighed med en voldgiftskendelse, men kun med henvisning til en dom, der bekræfter en voldgiftskendelse. Samtidig fastslog Domstolen, at undtagelsen vedrørende grundlæggende retsprincipper ikke kan påberåbes på grundlag af en sådan uforenelighed.

Undersøgelsen viste et blandet billede. Selv om et flertal af respondenterne ikke stødte på problemer med anvendelsen af denne udelukkelse, viser national retspraksis i otte medlemsstater, at voldgiftsundtagelsen ikke kun omfatter anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser, men også domme, der bekræfter sådanne kendelser. Denne praksis synes at være i strid med Domstolens dom i London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association.

EU-Domstolens dom peger også på et andet spørgsmål, nemlig manglen på en litis pendens-bestemmelse om voldgiftssager. Faktisk ville risikoen for uforenelighed mellem voldgiftskendelser eller domme, der bekræfter sådanne kendelser, og andre domme sandsynligvis blive mindsket eller endog fjernet, hvis forordningen havde en klar regel om forrang under sådanne omstændigheder.

Som følge heraf kan en eventuel fremtidig revision yderligere undersøge, om visse praktiske situationer kan behandles i forordningen, f.eks. ved at indføre en klar litis pendens-bestemmelse, der kan forhindre uforenelighed mellem en voldgiftskendelse eller en dom, der bekræfter en sådan kendelse, og en anden dom.

2.2. Definitioner (artikel 2 og 3)

Forordningen indeholder en række definitioner i artikel 2, bl.a. af "retsafgørelse", "retsforlig" eller "officielt bekræftet dokument".

Definitionen af "retsafgørelse" henviser til enhver sådan retsakt fra den dømmende magt, uanset hvordan den betegnes, udstedt af en "ret i en medlemsstat". Forordningen indeholder ikke en definition af "ret".

---

8 Med undtagelse af dette punkt, der analyseres nedenfor, er de tre andre spørgsmål beskrevet mere detaljeret i del I i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport.

9 Konventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser, vedtaget den 10. juni 1958, trådte i kraft den 7. juni 1959, 330 UNTS 38.

Som noget nyt i forordningen udvidede artikel 2, litra a), udtrykkeligt definitionen af retsafgørelse til at omfatte visse former for foreløbige, herunder sikrende, foranstaltninger. Den underlægger imidlertid anerkendelsen og fuldbyrdelsen af sådanne foranstaltninger i andre medlemsstater to betingelser.

For det første begrænser den udbredelsen af foreløbige retsmidler til dem, der er anordnet af retter, der har kompetence til at påkende sagens realitet i henhold til forordningen. Det betyder, at mens foreløbige retsmidler stadig kan anordnes af retter, der har kompetence til at påkende sagens realitet i henhold til national ret, kan sådanne afgørelser ikke anerkendes og fuldbyrdes i udlandet i henhold til forordningen.

For det andet kodificerer definitionen eksisterende retspraksis (jf. f.eks. Denilauler, 125/79) til at udelukke rent ex parte-foranstaltninger fra omløb. Som følge heraf kan foreløbige retsmidler kun anerkendes eller fuldbyrdes, hvis skyldneren er blevet indkaldt til at give møde eller har fået forkyndt den afgørelse, der indeholder foranstaltningerne, inden fuldbyrdelsen. Denne udelukkelse af ex parte midlertidige foranstaltninger fra omløb i henhold til forordningen synes at give anledning til visse praktiske problemer. Undersøgelsen viste f.eks., at de fleste midlertidige foranstaltninger i AT og CZ er ex parte og derfor ikke kan håndhæves i henhold til forordningen. Mens den nuværende ordning mere generelt fremmer beskyttelsen af sagsøgtes processuelle rettigheder, påvirkes et centralt element i foreløbige retsmidler, nemlig muligheden for, at de kan blive fuldbyrdet hurtigt og effektivt. Under den nuværende ordning skal en kreditor vælge mellem overraskelseseffekten, som er kendetegnende for ex parte-procedurer og en begrænsning af foranstaltningernes eksigibilitet til den medlemsstat, hvor de blev truffet, eller en afgørelse, der kan cirkulere, men som skal være baseret på skyldnerens forudgående involvering (og dermed advarsel af denne).

Et andet spørgsmål vedrører de myndigheder, der udtrykkeligt er nævnt i artikel 3 som en "ret" i forordningens forstand. I Pula Parking(C-551/15) svarede EU-Domstolen benægtende på spørgsmålet om, hvorvidt kroatiske notarer kan betegnes som en "ret" i henhold til forordningen, idet den henviste til manglen på inter partes-sagsbehandling som hovedårsagen i overensstemmelse med tidligere retspraksis (Denilauler, 125/79). Det skal dog tages i betragtning, at den kroatiske procedure i høj grad ligner den ungarske notarialprocedure i forbindelse med hurtig retsforfølgning i sager om pengekrav, der er omhandlet i forordningens artikel 3, litra a). Det er ikke overraskende, også ud fra et ligebehandlingsperspektiv, at de fleste af de respondenter, der anså begrebet "ret" for problematisk, var fra Kroatien, og at nogle medlemsstater anførte, at de i tilfælde af en ændring eller omarbejdning ønskede at indføre yderligere enheder under undtagelserne i artikel 3. Langt størstedelen af respondenterne i undersøgelsen fandt ingen problemer med definitionerne i forordningen.

Som følge heraf kan man i en eventuel fremtidig revision af forordningen se nærmere på dette spørgsmål, herunder muligheden for at indføre en definition eller beskrivelse af begrebet "ret", som på den ene side vil øge forordningens effektivitet og på den anden side muligvis vil fjerne behovet for at fastsætte undtagelser. Der er også behov for yderligere overvejelser om begrebet midlertidige foranstaltninger, navnlig om, hvorvidt ex parte-foranstaltninger bør medtages.

3. KOMPETENCE

3.1. Eventuel udvidelse af kompetencereglerne til også at omfatte sagsøgte med bopæl i tredjelande

Kompetencereglerne i forordningens kapitel II finder anvendelse på sager, hvor sagsøgte har bopæl i en medlemsstat, bortset fra visse særlige situationer (forbrugeraftaler, individuelle arbejdsaftaler, situationer, hvor retterne har enekompetence, eller hvor parterne vælger en ret). I alle andre tvister, der involverer en sagsøgt med bopæl uden for Unionen, afgøres kompetencen efter medlemsstaternes nationale lovgivning[10].

Kommissionen foreslog i sit forslag fra 2010 til omarbejdning af Bruxelles I-forordningen[11] ("forslaget fra 2010"), at forordningen blev udvidet til også at omfatte kompetence i tvister, hvor sagsøgte har bopæl uden for Unionen. Under lovgivningsprocessen blev det vurderet, at en sådan løsning ville være hensigtsmæssig i visse situationer, f.eks. hvor en af aftaleparterne ansås for at være en svagere part (f.eks. i forbrugeraftaler eller i individuelle arbejdsaftaler), men at en multilateral løsning ville være at foretrække ved en generel anvendelse. På daværende tidspunkt kunne man have overvejet en sådan multilateral løsning, navnlig inden for rammerne af Haagerkonferencen om International Privatret.

Man kunne have fundet en sådan løsning inden for rammerne af de på daværende tidspunkt igangværende forhandlinger, der i sidste ende førte til vedtagelsen i 2019 af konventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område ("Domskonventionen"). Dette instrument indeholder imidlertid ikke direkte kompetenceregler, men henviser kun indirekte til kompetence som en forudsætning for anerkendelse og fuldbyrdelse. På Haagerkonferencen arbejdes der stadig på spørgsmålet om kompetence, men det er usandsynligt, at dette arbejde vil føre til en bindende multilateral løsning direkte på grundlag af kompetence.

Fraværet af sådanne regler i forordningen skaber flere udfordringer[12]. For det første, da medlemsstaternes nationale lovgivninger er meget forskellige, skaber den nuværende situation ulige adgang til domstolsprøvelse og ulige konkurrencevilkår for virksomheder og borgere i og uden for EU, der er involveret i internationale (uden for EU) transaktioner, afhængigt af hvor de har deres bopæl. Mens det i nogle medlemsstater er muligt at sagsøge parter i tredjelande på grundlag af en lang række kompetenceregler, herunder undertiden eksorbitante regler, kan andre parter i andre medlemsstater måske stå over for et mere begrænset spektrum af kompetenceregler for at sagsøge sådanne parter[13]. Denne ulige behandling forværres yderligere af, at de foreliggende retsafgørelser kan anerkendes og fuldbyrdes i hele Unionen på grundlag af forordningen, selv når kompetencen for retten i domsstaten er eksorbitant.

Desuden synes denne situation at have en negativ indvirkning på erhvervs- og menneskerettighedssager. I denne type retssager vil ofre ofte [14] søge at sagsøge både en udenlandsk virksomhed med hjemsted uden for EU og et kontrollerende moderselskab, der ofte har hjemsted i EU. Forskellige medlemsstater har forskellige regler om muligheden for at fastlægge jurisdiktionen for tredjelandsdatterselskabet på moderselskabets hjemsted. Denne

---

10 Jf. forordningens artikel 6.

11 Jf. forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 14.12.2010, KOM(2010) 748.

12 Som bekræftet af de høringsaktiviteter, der blev gennemført inden for rammerne af undersøgelsen.

13 Dette kan f.eks. være relevant i forbindelse med influencere, der er hjemmehørende uden for EU, og som er involveret i markedsføring af produkter over for købere i EU uden at være sælgere af disse produkter.

14 Uanset offerets bopæl i eller uden for EU.

situation skaber retsusikkerhed og giver endnu en gang EU-parterne, i dette tilfælde både sagsøgeren og det sagsøgte moderselskab i EU, ulige vilkår. De nuværende regler i artikel 8, som gør det muligt at koncentrere sagen på en af de sagsøgtes bopæl, finder ikke anvendelse, hvis en af dem har bopæl uden for EU (se Sapir m.fl. (C-645/11)). Dette betyder, at hvis de nationale regler ikke tillader koncentration af sager, kan der være to parallelle sager – den ene mod moderselskabet i EU og den anden mod datterselskabet i tredjelandet – med risiko for uforenelige domme.

Undersøgelsen viste et blandet billede af udvidelsen af kompetencereglerne til at omfatte sagsøgte med bopæl i tredjelande. Mange respondenter havde ikke en mening om, hvorvidt manglen på sådanne regler udgør et problem. Et flertal af medlemsstaterne betragtede ikke manglen på regler som et problem, men nogle kritiserede den nuværende situation for at øge transaktionsomkostningerne og øge kompleksiteten for sagsøgere, fagfolk og retsvæsenet.

Som følge heraf kunne man i forbindelse med en eventuel fremtidig revision af forordningen yderligere undersøge spørgsmålet om at udvide kompetencereglerne til at omfatte tvister, der involverer sagsøgte med bopæl uden for Unionen.

3.2. Specielle kompetenceregler (artikel 7-9)

Undersøgelsen og de nationale rapporter fra JUDGTRUST-projektet illustrerer ikke overraskende, at artikel 7 oftest påberåbes blandt reglerne om særlig kompetence, mens artikel 8 sjældent anvendes[15], og der stort set ikke findes praksis eller diskussioner i litteraturen vedrørende artikel 9[16].

Artikel 7 er kun blevet ændret en smule under den forudgående omarbejdningsproces og anvendes fortsat i vid udstrækning af de nationale domstole. Som følge heraf har den givet anledning til flere præjudicielle forelæggelser for EU-Domstolen end nogen anden bestemmelse i forordningen.

Flertallet af medlemsstaterne rapporterede, at anvendelsen af artikel 7 ikke var problematisk. Ifølge undersøgelsen blev der ikke rapporteret om problemer med anvendelsen af artikel 7, stk. 3-7[17], da de fortsat sjældent anvendes i praksis. Mange henvisninger fra nationale domstole til EU-Domstolen, som understøttes af svarene fra flere medlemsstater, afslører imidlertid flere vigtige spørgsmål vedrørende artikel 7, stk. 1 og 2:

- en stadig bredere fortolkning af begrebet "sager om kontraktforhold"
- fastlæggelse af opfyldelsesstedet for kontraktlige forpligtelser
- fastlæggelse af stedet for skaden i tilfælde af et rent økonomisk tab
- anvendelsen af "mosaikprincippet" i sager, der involverer krænkelse af retten til privatlivets fred.

3.2.1. Artikel 7, stk. 1

Artikel 7, stk. 1, fastsætter en speciel kompetenceregel i sager om kontraktforhold. Den fastlægger imidlertid ikke definitionen af kontraktforhold og indeholder ingen indicier i denne henseende.

---

15 Det er imidlertid værd at bemærke, at nylige henvisninger til EU-Domstolen viser en stigende anvendelse af artikel 8, stk. 1, i kartelsager. Del I i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport, indeholder en detaljeret analyse af anvendelsen af artikel 8, stk. 1.

16 Af denne grund ser denne rapport ikke nærmere på anvendelsen af artikel 9.

17 Bortset fra akademiske drøftelser vedrørende artikel 7, stk. 4 og 5, i en håndfuld medlemsstater.

EU-Domstolens seneste afgørelser, f.eks. flightright GmbH (Forenede sager C-274/16, C-447/16 og C-448/16) og Feniks (C-337/17) illustrerer, at begrebet "sager om kontraktforhold" fortolkes bredt. Dette begreb omfatter søgsmål, der kan knyttes til en kontrakt, selv om der ikke er indgået nogen kontrakt mellem parterne i sagen[18], hvis kontrakten er omtvistet eller ugyldig, eller hvis kontrakten er indgået mellem andre parter end dem, der er involveret i sagen.

Undersøgelsen og henvisningerne fra de nationale domstole til EU-Domstolen viser, at den brede fortolkning af "sager om kontraktforhold" kan give praktiske vanskeligheder i nogle tilfælde, navnlig når en sådan fortolkning adskiller sig fra fortolkningen af lignende nationale begreber eller anses for at være en udfordring med hensyn til at være forenelig med principperne om nærhed og forudsigelighed, der ligger til grund for artikel 7, stk. 1. I denne henseende tyder det på, at den brede fortolkning af begrebet "sager om kontraktforhold" kan føre til betydelig retlig usikkerhed for tredjemand, som kan blive sagsøgt på opfyldelsesstedet for en kontrakt, som vedkommende ikke har kendskab til. Denne bekymring er særlig relevant for krav, der er baseret på actio pauliana, som i henhold til afgørelsen i Feniks (C-337/17) også betragtes som "sager om kontraktforhold".

Når en national ret fastslår, at en situation falder ind under anvendelsesområdet for artikel 7, stk. 1, dvs. at der er tale om "en sag om kontraktforhold", skal den fastlægge opfyldelsesstedet for den kontraktlige forpligtelse. Dette synes at være en udfordring, fordi de løsninger, som EU-Domstolen har vedtaget[19], i særlige tilfælde ikke altid kan udvides til sager med forskellige faktuelle rammer, navnlig i situationer, der involverer flere opfyldelsessteder og flere forpligtelser, eller i forbindelse med aftaler, der ikke indebærer nogen fysisk overførsel af varer, som bliver stadig mere relevante i den digitale økonomi (f.eks. aftaler om levering af digitale tjenester eller digitalt indhold, herunder data). Sidstnævnte aspekt illustreres af en nylig dom i VariusSystems (C-526/23), hvor opfyldelsesstedet skulle fastsættes for en kontrakt, i henhold til hvilken sagsøgeren med hjemsted i Østrig udviklede og leverede software til sagsøgte med hjemsted i Tyskland til evaluering af covid-19-screeningstest til brug i tyske testcentre. I den foreliggende sag er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt opfyldelsesstedet er Østrig, hvor den intellektuelle frembringelse ("programmering") bag softwaren udføres, og virksomheden er etableret, eller i Tyskland, hvor softwaren når frem til kunden og tilgås og anvendes.

Når det drejer sig om at fastlægge opfyldelsesstedet i sager, der involverer flere opfyldelsessteder, tyder det forhold, at de nationale retter fortsat søger vejledning om anvendelsen af artikel 7, stk. 1, fra EU-Domstolen, hver gang en situation i hovedsagen adskiller sig fra dem, som EU-Domstolen tidligere har behandlet, på, at der kan være behov for mere generelle retningslinjer, så meget desto mere som reglen i artikel 7, stk. 1, ikke kun regulerer international kompetence, men også territorial kompetence i en medlemsstat[20][21].

Endelig viser undersøgelsen med hensyn til fastlæggelsen af opfyldelsesstedet, at nogle medlemsstater udtrykker bekymring over, hvad de opfatter som en kompleks struktur i artikel

---

18 F.eks. når en passager anmoder det transporterende luftfartsselskab om at betale kompensation for en forsinket flyvning, selv om aftalen blev indgået med et andet luftfartsselskab.

19 Se i den forbindelse dom af 3. maj 2007, Color Drack, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, af 9. juli 2009, Rehder, C-204/98, ECLI:EU:C:2009:439, af 11. marts 2010, Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH mod Silva Trade SA, C-19/09, ECLI:EU:C:2010:137.

20 Lignende problemer i forbindelse med anvendelsen af artikel 7, stk. 2, i tilfælde, hvor skaden indtræffer flere steder, blev påvist af den nederlandske domstol ved en nylig forelæggelse (Apple, C-34/24)).

21 Ifølge undersøgelsen foreslår nogle forskere i sådanne tilfælde (og mere generelt i alle tilfælde, hvor fastlæggelsen af opfyldelsesstedet er vanskelig), at artikel 7, stk. 1, gøres utilgængelig for sagsøgere. Subsidiært foreslår de, at kriteriet i artikel 7, stk. 1, på visse betingelser erstattes af sagsøgerens bopæl.

7, stk. 1. Artikel 7, stk. 1, indeholder et selvstændigt begreb om opfyldelsesstedet for to typer aftaler (salg af varer og levering af tjenesteydelser) i artikel 7, stk. 1, litra b), samtidig med at den sjældent anvendte Tessili-formel opretholdes for andre typer kontrakter i artikel 7, stk. 1, litra c), selv om denne formel anses for at være særlig kompliceret og uegnet i praksis. I overensstemmelse med Tessili (12/76) skal de nationale retter henholde sig til gældende national ret med henblik på at fastlægge opfyldelsesstedet, hvis der ikke foreligger en aftale mellem parterne herom. Det betyder, at de nationale domstole allerede i forbindelse med vurderingen af kompetencen skal foretage en øvelse i flere trin: De skal først afgøre, hvilken "forpligtelse, der ligger til grund for sagen", og dernæst skal de afgøre, hvilken materiel ret der finder anvendelse på grundlag af lovvalgsreglerne, og først derefter kan domstolene anvende denne nationale materielle ret til at fastlægge opfyldelsesstedet.

I den fremtidige revision af forordningen kunne man se på mulighederne for at forenkle reglerne om opfyldelsesstedet i artikel 7, stk. 1.

3.2.2. Artikel 7, stk. 2

Mens artikel 7, stk. 1, vedrører kontraktlige forpligtelser, fastsætter artikel 7, stk. 2, specielle kompetenceregler for erstatning uden for kontrakt. Den selvstændige fortolkning af begrebet "erstatning uden for kontrakt" har skabt en vis kompleksitet[22], men afgrænsningen mellem artikel 7, stk. 1, og artikel 7, stk. 2, har ikke skabt større problemer i praksis, til dels på grund af EU-Domstolens seneste omfattende vejledning i Wikingerhof (C-59/19)[23].

Lokaliseringen af skadestedet i tilfælde af rent økonomiske tab og opretholdelsen af mosaikprincippet i sager om krænkelse af personlige rettigheder synes at være de mest problematiske aspekter ved anvendelsen af artikel 7, stk. 2.

- *Lokalisering af rent økonomisk tab*

Med hensyn til lokaliseringen af rent økonomisk skade har EU-Domstolen udviklet en omfattende retspraksis, som imidlertid ikke altid giver den ønskede grad af retssikkerhed. Det ser ud til, at domme som Kolassa (C-375/13) og Universal Music (C-12/15)[24] ikke har givet

---

22 Flere medlemsstater rapporterede, at de anser denne selvstændige fortolkning for at være kompleks, inkonsekvent og en kilde til retsusikkerhed. F.eks. fastslog EU-Domstolen i Brogsitter (C-548/12), at det omhandlede civilretlige erstatningskrav skulle betragtes som "en sag om kontraktforhold", selv om det i henhold til national ret kvalificeres som en sag om erstatning uden for kontrakt. I henhold til EU-Domstolens retspraksis er der desuden et begreb inden for Rom II-forordningens anvendelsesområde (culpa in contrahendo), der falder ind under anvendelsesområdet for forordningens artikel 7, stk. 2, mens en anden (uberettiget berigelse) ikke gør det.

23 I denne doms præmis 32 og 33 fastslog EU-Domstolen, at et søgsmål vedrører en sag om kontraktforhold, hvis fortolkningen af kontrakten mellem sagsøgte og sagsøgeren forekommer nødvendig for at fastslå lovligheden eller ulovligheden af den adfærd, som sidstnævnte har foreholdt førstnævnte. Dette er navnlig tilfældet med et søgsmål, der støttes på kontraktvilkår eller på retsregler, der finder anvendelse på grundlag af denne kontrakt. Når sagsøgeren derimod påberåber sig regler om erstatningsansvar uden for kontrakt, dvs. tilsidesættelse af en lovbestemt forpligtelse, og når det ikke forekommer nødvendigt at undersøge indholdet af den kontrakt, der er indgået med sagsøgte, med henblik på at vurdere, om den adfærd, som denne foreholdes, er lovlig eller ulovlig, eftersom denne forpligtelse finder anvendelse på sagsøgte uafhængigt af denne kontrakt, er grundlaget for søgsmålet en sag om erstatning uden for kontrakt som omhandlet i forordningens artikel 7, nr. 2).

24 I både Kolassa og Universal Music krævede en part, der havde lidt rent økonomisk tab som følge af en ugunstig kontrakt, erstatning uden for kontrakt fra en tredjepart, som ikke var part i kontrakten, men som var ansvarlig for den ugunstige kontrakt og de deraf følgende skader. I Kolassa-dommen fastslog EU-Domstolen, at retterne i den medlemsstat, hvor investoren har bopæl, og hvor den bankkonto, der er tilføjet skade, er beliggende, har kompetence til at behandle grænseoverskridende krav uden for kontraktforhold vedrørende rent økonomiske tab. I Universal Music-dommen fandt EU-Domstolen, at det ville være utilstrækkeligt udelukkende at se på placeringen af den bankkonto, hvor den økonomiske skade opstod direkte.

udtømmende vejledning, hvilket har ført til yderligere anmodninger fra nationale domstole om præcisering af artikel 7, stk. 2.

Det følger af Domstolens praksis, at den blotte placering af en investeringskonto ikke kan anses for tilstrækkelig til at fastslå stedet, hvor det rent økonomiske tab indtræder. Desuden findes der endnu ikke en tilgang, der er klar og konsekvent i alle henseender med hensyn til de specifikke omstændigheder, der skal være til stede for at fastslå rettens kompetence i sager, der vedrører det sted, hvor skaden er indtrådt. Dette illustreres af dommen i Kronhofer (C-168/02), hvor EU-Domstolen fastslog, at hverken sagsøgerens bopæl eller det sted, hvor hans aktiver var koncentreret, kunne betragtes som en faktor, der tildeler jurisdiktion, hvis den relevante investeringskonto befinder sig i en anden jurisdiktion, mens den ikke angav, hvilken tilknytningsfaktor der ville være tilstrækkelig.

I den nylige dom fra EU-Domstolen i VEB (C-709/19) baserede Domstolen sig på den såkaldte "markedslokalisering" af skaden, og den fastslog, at kun retterne i den medlemsstat, hvor et børsnoteret selskab skal opfylde sine lovpligtige rapporteringsforpligtelser, har international kompetence, mens den afviste hjemstedet for de aktionærer, der havde lidt økonomiske tab på deres investeringskonti, som en afgørende faktor ved fastlæggelsen af det sted, hvor tabet opstod. Det er imidlertid ikke helt klart, om de nationale retter stadig skal tage stilling til disse to kriterier eller ej, når de fastlægger stedet for det rent økonomiske tab.

Usikkerheden om de kriterier, som de nationale retter skal tage hensyn til ved fastlæggelsen af stedet for det rent økonomiske tab med henblik på international og territorial kompetence, og den manglende klarhed i EU-Domstolens retspraksis i denne henseende er uønsket og skaber en risiko for uensartet anvendelse af forordningens artikel 7, stk. 2. Det er derfor blevet foreslået at opgive valget mellem stedet for den skadevoldende begivenhed og stedet for skadens indtræden i situationer, hvor der er tale om et rent økonomisk tab, og kun at give kompetence til retterne på stedet for den skadevoldende begivenhed (locus delicti commissi)[25]. I denne forbindelse skal det dog erindres, at Rom II-forordningen[26] kun tillader det land, hvor skaden indtræffer, at afgøre, hvilken lov der finder anvendelse.

- *Krænkelse af personlige rettigheder*

Hvad angår beskyttelsen af personlige rettigheder, vedrører hovedkontroverserne anvendelsen af kriteriet om det sted, hvor skaden indtræder på publikationer, og det såkaldte "mosaikprincip", der først blev indført i Shevill (C-68/93) for så vidt angår papirpublikationer, og som senere blev udvidet til også at omfatte onlinepublikationer. I Shevill-dommen fastslog EU-Domstolen, at forordningens artikel 7, stk. 2, tillægger retterne i hver medlemsstat, hvor offentliggørelsen er blevet udbredt, og hvor skadelidte hævder at have lidt skade på sit omdømme, kompetence som det sted, hvor skaden er indtrådt, men kun med hensyn til den skade, der er forvoldt i denne stat, ikke for den verdensomspændende skade[27]. I eDate (C-509/09 og C-161/10) blev mosaikprincippet udvidet til at omfatte tilfælde af krænkelser af personlige rettigheder online. I tilfælde af onlineindhold blev retten på det sted, hvor ofrets interessecenter befinder sig[28], anset for at have kompetence til at træffe

---

25 Jf. generaladvokat Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse fremsat den 17. december 2020 i VEB, præmis 33.

26 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007, af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen).

27 Denne skade kan kun gøres gældende i den medlemsstat, hvor sagsøgte har bopæl (artikel 4), eller hvor den skadevoldende begivenhed fandt sted (artikel 7, stk. 2).

28 Forstået som en mere præcis henvisning til det sted, hvor den pågældende person drager de vigtigste økonomiske, politiske, sociale eller blot relationelle fordele af sit omdømme.

afgørelse om hele skaden[29]. Sondringen mellem online- og offlineindhold kan kritiseres for at være vanskelig at anvende i praksis, da de fleste aviser er tilgængelige både på tryk (offline) og online[30].

Ifølge undersøgelsen og resultaterne af JUDGTRUST-projektet er EU-Domstolens retspraksis om krænkelse af personlige rettigheder blevet kritiseret af forskere og visse generaladvokater og fagfolk. Kritikere hævder, at den blotte tilgængelighed af det krænkende indhold ikke er tilstrækkelig til at fastslå kompetence baseret på det sted, hvor skaden er indtrådt, og at anvendelsen af mosaikprincippet medfører en mangedobling af fora, der ikke tjener nogen parts legitime interesse og strider mod målene om forudsigelighed og god retspleje[31].

Denne kritik er særlig relevant i forbindelse med fænomenet strategiske retssager mod offentligt engagement ("SLAPP"), som det nyligt vedtagne direktiv om bekæmpelse af SLAPP[32] har til formål at bekæmpe. SLAPP-sager udgør misbrug af retssager, da de ikke har til formål reelt at udøve retten til adgang til domstolsprøvelse, men at tjene som et redskab til at skræmme sagsøgte. Disse sager kan have forskellige årsager, hvor påstande om ærekrænkelse eller andre krænkelser af privatlivets fred er de mest almindelige. Ærekrænkelsessager, der kræver erstatning for skader eller påbud, er ofte rettet mod journalister og kan bevidst anvendes til at bringe kritik til tavshed eller til at forhindre medierne i at udøve deres rolle som "vagthund". En sådan retslig chikane kan lettes ved anvendelse af mosaiktilgangen, som fører til et stort antal tilgængelige jurisdiktioner, som sagsøgeren kan anlægge sag ved, også parallelt, med henblik på at udtømme sagsøgtes ressourcer. Derfor påtog Kommissionen sig under forhandlingerne om direktivet om bekæmpelse af SLAPP ved hjælp af en erklæring at se nærmere på dette spørgsmål i forbindelse med den kommende revision af forordningen.

Det kan konkluderes, at selv om artikel 7 generelt fungerer godt, fremhæver mange henvisninger fra nationale domstole til EU-Domstolen – støttet af medlemsstaternes svar – spørgsmål i forbindelse med anvendelsen af artikel 7, stk. 1 og 7, stk. 2. Med hensyn til artikel 7, stk. 1, er hovedspørgsmålene den brede fortolkning af begrebet "sager om kontraktforhold" samt fastlæggelsen af opfyldelsesstedet. Med hensyn til artikel 7, stk. 2, fokuseres der i drøftelserne på vanskelighederne i forbindelse med fastlæggelsen af skadestedet i tilfælde af rent økonomiske tab samt mosaikprincippets fortsatte relevans i sager, der involverer krænkelse af retten til privatlivets fred. Under en fremtidig revision af forordningen kunne det derfor overvejes, hvordan artikel 7, stk. 1 og 7, stk. 2, kan forenkles og moderniseres.

---

29 Dette blev bekræftet i Bolagsupplysningen (C-194/16), Mittelbayerischer Verlag (C-800/19) og Gtflix Tv v DR (C-251/20) samt den omstændighed, at retterne i enhver anden medlemsstat, hvor oplysningerne var tilgængelige, kun har kompetence til at træffe afgørelse om den skade, der er opstået i den pågældende medlemsstat. EU-Domstolen præciserede endvidere, at kun retter, der har kompetence over hele skaden, har kompetence til at træffe afgørelse om anmodninger om fjernelse og berigtigelse af angiveligt nedsættende indhold, da disse anmodninger ikke kan adskilles pr. medlemsstat som erstatningsbeløbet.

30 Som følge heraf er domstolene forpligtet til at fuldføre den udfordrende opgave med at finde ud af, i centrum for interessen, hvilke skader der er forårsaget online (kan gøres gældende over hele verden) eller offline (kan kun gøres gældende i en enkelt medlemsstat).

31 Til gengæld anmoder de fleste medlemsstater om vejledning om den praktiske opgørelse af skader, sondringen mellem det sædvanlige opholdssted og centrum for interesser, som enten EU-Domstolen eller lovgiveren skal give.

32 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/1069 af 11. april 2024 om beskyttelse af personer, der engagerer sig offentligt mod åbenbart grundløse krav eller urimelige retssager ("strategiske retssager mod offentligt engagement"), EUT L 2024/1069, 16.4.2024.

3.3. Beskyttende kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler[33] (Artikel 17-19)

Forordningens artikel 10-23 fastsætter de kompetenceregler, der har til formål at beskytte den svage parts processuelle stilling i tvister på forsikrings-, forbruger- og beskæftigelsesområdet.

I forhold til dens forgængere styrkede forordningen denne beskyttelse yderligere. Den store ændring, der blev indført med udvidelsen af det personelle anvendelsesområde i artikel 6, stk. 1, og efterfølgende tilpasninger af artikel 18, stk. 1, og artikel 21, stk. 2, gjorde det muligt for forbrugere med bopæl i en medlemsstat samt arbejdstagere at anvende de beskyttende kompetenceregler i tvister mod erhvervsdrivende og arbejdsgivere med bopæl uden for EU. Endvidere gjorde ændringen af artikel 20, stk. 1, det muligt for arbejdstagerne at anmelde krav mod flere arbejdsgivere i henhold til artikel 8, stk. 1, hvilket var en ændring af den holdning, der tidligere var formuleret i Glaxosmithkline (C-462/06)[34].

De værnetingsregler, der gælder for forbrugeraftaler, giver forbrugerne mulighed for at vælge mellem forum rei og forum actoris for forbrugeraftaler som omhandlet i forordningens artikel 17. Omvendt begrænser artikel 18, stk. 2, muligheden for at sagsøge forbrugere udelukkende til retterne på det sted, hvor de har bopæl.

På grundlag af de nationale rapporter om JUDGTRUST-projektet finder de fleste medlemsstater, at reglerne i forordningen sikrer et tilstrækkeligt forbrugerbeskyttelsesniveau, selv om erfaringer fra nogle medlemsstater antyder, at niveauet bør øges yderligere gennem f.eks. udvidelsen af anvendelsesområdet for artikel 17-19 til at omfatte erstatningskrav uden for kontrakt, der går ud over dem, der er uadskilleligt forbundet med et ansvar i henhold til en aftale, som en forbruger faktisk har indgået med den erhvervsdrivende.

De største vanskeligheder i forbindelse med anvendelsen af beskyttende kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler vedrører:

- begrebet "forbruger"
- begrebet "rette den erhvervsmæssige virksomhed"
- udelukkelsen af transportaftaler i artikel 17, stk. 3
- manglende anvendelse af kompetencereglerne i kollektive søgsmål[35].

a) Begrebet "forbruger" og konsekvenserne af en ændring i forbrugerens bopæl

Undersøgelsen understregede de udfordringer, der er forbundet med at klassificere en person som forbruger.

Som hovedregel fortolker EU-Domstolen begrebet "forbruger" restriktivt og definerer det i modsætning til en "erhvervsdrivende" (en professionel).[36] Ikke desto mindre synes EU-Domstolen i nogle tilfælde at have anlagt en noget bredere fortolkning. Det gælder f.eks. i Petruchová (C-218/18), hvor EU-Domstolen for så vidt angår onlineinvesteringer

---

33 Anvendelsen af kompetencereglerne på forbrugeraftaler rejste de fleste af spørgsmålene i praksis. Derfor indgår analysen af anvendelsen af disse regler i rapportens hovedtekst. Analysen af anvendelsen af kompetencereglerne i forsikringssager og i forbindelse med individuelle ansættelseskontrakter indgår i del I i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport.

34 Desuden blev der indført en ny regel i artikel 26, stk. 2, til reglen om stiltiende værnetingsaftale efter EU-Domstolens dom i ČPP Vienna Insurance Group (C-111/09): Den ret, ved hvilken sagen er anlagt, er nu forpligtet til at sikre, at en svagere part (sagsøgte) underrettes om retten til at rejse indsigelse om manglende kompetence samt om konsekvenserne af ikke at gøre dette.

35 Dette spørgsmål behandles i punkt 6.1 i rapporten.

36 Se i den forbindelse, Schrems (C-498/16), præmis 29 og den deri nævnte retspraksis.

konkluderede, at finansiel ekspertise alene ikke udelukker forbrugerstatus. På samme måde blev en online pokerspiller i Personal Exchange International (C-774/19) betragtet som en forbruger, selv om han spillede spillet i et stort antal timer om dagen og modtog betydelige gevinster, så længe han hverken officielt havde anmeldt en sådan aktivitet eller tilbudt den til tredjeparter som en betalt tjeneste. I Schrems (C-498/16) fastslog EU-Domstolen, at ændringen af brugen af en Facebook-konto fra udelukkende ikke-erhvervsmæssig til delvis erhvervsmæssig ikke medfører fortabelse af status som "forbruger" som omhandlet i forordningen, forudsat at den overvejende ikke-erhvervsmæssige brug af disse tjenesteydelser, som sagsøgeren oprindeligt indgik en kontrakt om, ikke efterfølgende er blevet overvejende erhvervsmæssig. Konkret fastslog Domstolen, at anvendelsen af kontoen til aktiviteterne udgivelse af bøger, forelæsninger, drift af websteder, fundraising og overdragelse af krav fra en lang række forbrugere med henblik på håndhævelse heraf ikke medfører, at en privat Facebook-kontobruger mister sin status som "forbruger".

I modsætning hertil lagde EU-Domstolen i Wurth Automotive GmbH (C-177/22) sin tidligere dom i Gruber (C-464/01) til grund for at fastslå, at der ved afgørelsen af, om en person kan anses for forbruger, også kan tages hensyn til, om en kunde faktisk ved sin egen adfærd i forhold til den anden part har givet sidstnævnte det indtryk, at vedkommende handlede i erhvervsmæssigt øjemed, således at den anden part med rette kunne have været uvidende om den omhandlede transaktions ikke-erhvervsmæssige formål. Hvis dette var tilfældet, ville de specielle kompetenceregler i sager om forbrugeraftaler ikke finde anvendelse på trods af, at der objektivt set foreligger en forbrugeraftale.

b) Begrebet "rette den erhvervsmæssige virksomhed"

I Pammer (C-585/08) og Hotel Alpenhof (C-144/09) har EU-Domstolen fastslået, at blandt de faktorer, der gør det muligt at fastslå, om en virksomhed er rettet mod den medlemsstat, hvor forbrugeren har bopæl, finder man "alle klare udtryk for viljen til at henvende sig til denne stats forbrugeres sædvane", og en temmelig omfattende ikke-udtømmende liste over omstændigheder, der kan tages i betragtning med henblik herpå[37]. Disse omstændigheder omfatter bl.a. den omhandlede aktivitets internationale karakter – eksempelvis visse turistaktiviteter, oplysning om telefonnummer med angivelse af international landekode, anvendelse af et andet topdomæne end det, der anvendes i den medlemsstat, hvor den erhvervsdrivende er etableret, f.eks. ".de", eller anvendelse af neutrale topdomæner som f.eks. ".com" eller ".eu", en rutevejledning fra en eller flere andre medlemsstater til det sted, hvor tjenesteydelsen udføres samt omtale af en international kundekreds bestående af kunder med bopæl i forskellige medlemsstater, navnlig ved kundepræsentationer udarbejdet af sådanne kunder[38].

Ikke desto mindre er nationale domstole fortsat med at forelægge præjudicielle spørgsmål i forskellige sager vedrørende udbud af tjenesteydelser og produkter på internettet [39], hvilket viser, at fortolkningen og anvendelsen af kravet i forbindelse med, hvortil den erhvervsmæssige virksomhed rettes, som omhandlet i forordningens artikel 17, stk. 1, litra c), fortsat er en udfordring i en digital sammenhæng.

---

37 Punkt 80.

38 Punkt 81.

39 Særligt hvad angår artikel 15, stk. 1, litra c), i forordning nr. 44/2001, jf. dommene Mühlleitner (C-190/11), Emrek (C-218/12) og i Hobohm (C-297/14). Jf. for nylig f.eks. anmodningen om præjudiciel afgørelse i Commerzbank (C-296/20), der vedrører fortolkningen af den identiske bestemmelse i Luganokonventionen og i Lännen MCE (C-104/22), der drejede sig om fortolkningen af dette begreb inden for EU-varemærkeområdet.

c) Udelukkelsen af transportaftaler i artikel 17, stk. 3

Forordningens regler om kompetence i sager om forbrugeraftaler omfatter alle typer aftaler. Den eneste undtagelse er fastsat i artikel 17, stk. 3, vedrørende andre transportaftaler end dem, hvorved der for en samlet pris ydes en kombination af rejse og ophold.

Selv om de underliggende årsager til en sådan udelukkelse ikke har udviklet sig, dvs. at særlige sektorregler i internationale konventioner og andre EU-instrumenter om transport fortsat finder anvendelse, viser undersøgelsen og de nationale rapporter, at mange medlemsstater nu anser udelukkelsen for at være uberettiget og opfordrer til, at den udgår. Nogle medlemsstater anfører, at denne udelukkelse begrænser forbrugernes adgang til domstolsprøvelse i tvister om flypassagerers rettigheder, navnlig i tilfælde, hvor forbrugerens bopæl ikke falder sammen med afgangs- eller ankomststedet for det fly, der er de fora, der er tilgængelige på grundlag af opfyldelsesstedet.

Undersøgelsen viser desuden, at den manglende dækning af transportaftaler fører til en uensartet anvendelse af forordningen i medlemsstaterne. Flere medlemsstater fastlægger kompetencen for sådanne aftaler på grundlag af forordningens generelle regler (DE, DK, BG, NL, PT), internationale konventioner, der har forrang for forordningen (CY, DE, HU, IT, PT), eller nationale regler (LT, PT).

For at afgøre, om udelukkelsen bør opretholdes eller udgå af forordningen, er det navnlig nødvendigt at vurdere, om andre EU-instrumenter eller internationale aftaler yder tilstrækkelig beskyttelse af forbrugerne i forbindelse med international retlig kompetence.

Det kan konkluderes, at forordningens regler om beskyttende kompetence generelt fungerer godt og sikrer et tilfredsstillende forbrugerbeskyttelsesniveau. Visse aspekter af forbrugerbeskyttelsen kan dog afklares yderligere gennem retspraksis eller styrkes ved et lovgivningsmæssigt indgreb med forbehold af yderligere analyse i forbindelse med revisionen.

3.4. Enekompetence (artikel 24)

Bestemmelserne om enekompetence, der har forrang for generelle regler, og som er obligatoriske, findes i forordningens kapitel II, afdeling 6, som består af en enkelt artikel, nemlig artikel 24. Bortset fra en kodificering af retspraksis i forbindelse med GAT (C-4/03) i artikel 24, stk. 4, ændrede forordningen ikke yderligere denne kompetenceregel.

Undersøgelsen viser, at medlemsstaterne ikke identificerede større vanskeligheder i forbindelse med anvendelsen af denne kompetenceregel eller rapporterede om begrænset national retspraksis på området. Den væsentligste kritik vedrører den eneste ændring, der er indført ved forordningen, nemlig udvidelsen af anvendelsesområdet for artikel 24, stk. 4, til også at omfatte sager om patenters gyldighed, når spørgsmålet rejses som forsvar[40].

Nogle medlemsstater, støttet af generaladvokat Emiliou[41], har kritiseret kodificeringen af GAT-retspraksis i artikel 24, stk. 4, for ikke at give klarhed over, hvorvidt krænkelsen af en industriel ejendomsret er omfattet af dens anvendelsesområde; for at udvide den løsning, som EU-Domstolen har valgt, i en meget specifik ("unormal") sag, der vedrørte et søgsmål, hvorved et selskab nedlagde påstand om, at de tyske domstole skulle fastslå, at det *ikke* havde krænket to franske patenter, som et tysk selskab var indehaver af ("negativ erklæring"), til

[40] Nogle få medlemsstater rapporterede om flere andre vanskeligheder i forbindelse med anvendelsen af artikel 24: Den problematiske sondring mellem rettigheder in rem og rettigheder in personam samt inkonsekvent retspraksis på området.

[41] Udtalelse fra AG Emiliou af 22. februar 2024 i BSH Hausgeräte, C-339/22, ECLI:EU:C:2024:159.

"normale" patentkrænkelsessager; for at skille sig ud i ordningen med enekompetence, for så vidt som andre regler i artikel 24 ikke finder anvendelse på sager, hvor de spørgsmål, der er henvist hertil, kun rejses som forsvar; for at muliggøre misbrug via såkaldte "torpedo"-søgsmål og hindre patenthaverens ret til effektive retsmidler samt kravet om en effektiv sagsbehandling og god retspleje.

Desuden er der blevet sat spørgsmålstegn ved, om artikel 24 kan have refleksvirkning (*effet réflexe*), og om medlemsstaternes domstole er forpligtet til at træffe afgørelse i tvister inden for anvendelsesområdet for artikel 24, der har stærke forbindelser til tredjelande. Spørgsmålet var navnlig, om artikel 24 giver retterne i medlemsstaterne mulighed for eller forpligter dem til ikke at træffe afgørelse i sagen, selv om sagsøgte har bopæl i medlemsstaten, eller retten i medlemsstaten kan basere sin kompetence på andre regler i forordningen i tilfælde, hvor et patent er registreret, eller en fast ejendom er beliggende i et tredjeland, sådan som den gør med hensyn til patenter, der er registreret i, eller fast ejendom, der er beliggende i andre medlemsstater.

EU-Domstolens nylige afgørelse i BSH Hausgeräte (C-339/22) har givet et svar på det spørgsmål, der tidligere havde delt medlemsstaternes domstole og forskere i to modsatrettede lejre. I denne dom præciserede EU-Domstolen, at artikel 24, stk. 4, ikke har nogen refleksvirkning[42]. Denne konklusion kan ekstrapoleres til hele artikel 24.

I dommen i sagen BSH Hausgeräte (C-339/22), præciserede EU-Domstolen sin GAT-afgørelse, hvori det fastslås, at en ret i den medlemsstat, hvor sagsøgte har bopæl, og for hvilken der i henhold til forordningens artikel 4, stk. 1, er indbragt et søgsmål om krænkelse af et patent, der er meddelt i en anden medlemsstat, fortsat har kompetence til at påkende dette søgsmål, når sagsøgte i forbindelse med dette søgsmål som svarskrift har anfægtet gyldigheden af dette patent, mens retterne i denne anden medlemsstat har enekompetence til at træffe afgørelse om denne gyldighed.

Det kan konkluderes, at reglerne om enekompetence i forordningen generelt fungerer godt. Ikke desto mindre kunne man i en fremtidig revision af forordningen genoverveje ordlyden af artikel 24, stk. 4, med henblik på at kodificere GAT-retspraksis i lyset af den seneste udvikling i BSH Hausgeräte.

4. ANERKENDELSE OG FULDBYRDELSE

Forordningen afskaffede behovet for en afgørelse om eksigibilitet (*eksekvatur*) for at få en udenlandsk dom fuldbyrdet, et skift, der er berettiget på grundlag af gensidig tillid til retsplejen mellem medlemsstaterne. Det nye system fungerer ret godt i praksis og har haft en positiv indvirkning på nedbringelsen af omkostningerne og domstolenes arbejdsbyrde.[43] Der er visse nationale forskelle, navnlig med hensyn til fortolkningen af grundene til afslag, men dette påvirker ikke den generelt velfungerende ordning for anerkendelse og fuldbyrdelse. Domstolen har fortolket disse grunde til afslag konsekvent gennem årene, og de få sager, der er anlagt i henhold til forordningen, ændrer ikke denne situation. Alt i alt blev der ikke rapporteret om særlige problemer i forbindelse med det (nye) system for anerkendelse og fuldbyrdelse, men en række tekniske problemer kan kræve yderligere overvejelser i en eventuel fremtidig revisionsproces.

---

[42] De spørgsmål, som den svenske ret har forelagt, vedrører fortolkningen og rækkevidden af forordningens artikel 24, stk. 4, i en patentkrænkelsessag, hvor sagsøgte gør gældende, at de omhandlede patenter er ugyldige i de lande, hvor de er indgivet eller registreret.

[43] Faktisk bekræftede undersøgelsen disse resultater i mange medlemsstater, men nogle respondenter fremhævede også en mere begrænset virkning, hovedsagelig på grund af de vedvarende grunde til afslag.

Anvendelse af grunde til afslag

Forordningens artikel 45 opregner en række grunde, der kan føre til afslag på anerkendelse og fuldbyrdelse. Disse grunde spænder fra tilsidesættelse af grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, til behørig forkyndelse for den udeblevne sagsøgte og uforenelighed med andre retsafgørelser.

Begrebet offentlig orden har været genstand for flere forelæggelser for Domstolen. Selv om Domstolen overlader fortolkningen af dette begreb til de nationale domstole, kan den efterprøve grænserne for denne anvendelse (Diageo Brands, C-681/13). I eksempelvis H Limited (C-568/20) gentog Domstolen sin faste praksis om, at offentlig orden skal fortolkes snævert og kun kan anvendes, "hvis anerkendelsen af den retsafgørelse, der er truffet i denne medlemsstat, udgør en åbenbar tilsidesættelse af en retsregel, der anses for væsentlig i retsordenen i den stat, som anmodningen rettes til, eller af en rettighed, der er anerkendt som grundlæggende i den pågældende retsorden". I en nyere sag (Real Madrid Club de Fútbol (C-633/22)) fastslog Domstolen, at en åbenbar tilsidesættelse af en grundlæggende rettighed i henhold til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder kan udgøre en tilsidesættelse af den offentlige orden, der begrunder afslag på fuldbyrdelse. Samtidig anerkendte Domstolen i samme dom, at princippet om gensidig tillid kræver, at alle medlemsstater er af den opfattelse, at andre medlemsstater overholder EU-retten, navnlig de grundlæggende rettigheder, der er fastsat heri.

På nationalt plan påberåbes offentlig orden sjældent for at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse, og når det er tilfældet, lykkes det sjældent[44]. Dette viser, at de nationale domstole generelt følger Domstolens praksis og anlægger en restriktiv fortolkning af dette begreb.

Artikel 45, stk. 1, litra c) og d), indeholder to grunde til afslag, der henviser til en uforenelig retsafgørelse mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til (litra c)), eller til en tidligere retsafgørelse mellem de samme parter og om samme genstand, der er truffet i en anden medlemsstat eller i et tredjeland (litra d)). I sagen London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance (C-700/20) rejste Domstolen spørgsmål om betydningen af overholdelsen af litis pendens-bestemmelserne i artikel 29-30 i forbindelse med påberåbelse af grunden til afslag for uforenelige retsafgørelser.[45]

Bortset fra det tilfælde, hvor retten i domsstaten har enekompetence, indeholder forordningen ingen mekanisme til kontrol af litis pendens-bestemmelser, der finder anvendelse i henhold til artikel 29-30.[46] I modsætning til disse bestemmelser, som favoriserer den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, favoriserer artikel 45, stk. 1, litra d), den tidligere afgørelse, selv når sagen er indledt efter de sager, der førte til den afgørelse, der skal anerkendes og fuldbyrdes. På den anden side indeholder artikel 45, stk. 1, litra c), ikke noget tidskrav, men dens anvendelsesområde er bredere end anvendelsesområdet for litis pendens-bestemmelserne.

---

44 JUDGTRUST-projektet viser, at denne grund til afslag sjældent påberåbes i nogle medlemsstater (ET, FR, IT og NL). Selv når den påberåbes oftere, anvender domstolene den sjældent til at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse (BG og PL).

45 Den foreliggende sag vedrørte den særlige situation, hvor den dom, der blev afsagt af den ret, ved hvilken sagen sidst var anlagt, var en dom, der gengiver indholdet af en voldgiftsafgørelse.

46 Dette blev tydeligt i Liberato-dommen, en sag, der blev afgjort i 2019 af Domstolen i henhold til Bruxelles I-forordningen. I denne dom fastslog Domstolen, at selv om litis pendens-bestemmelsen er blevet tilsidesat, kan retterne i den medlemsstat, hvor man finder den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, ikke afslå anerkendelse alene af denne grund. En sådan tilsidesættelse er heller ikke åbenbart i strid med grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, hvor anerkendelse søges.

Selv om grunden til afslag af hensyn til den offentlige orden ikke synes at give anledning til praktiske vanskeligheder, kunne der i en eventuel fremtidig revision af forordningen ses nærmere på overensstemmelsen mellem artikel 45, stk. 1, litra c) og d), og litis pendens-bestemmelserne.

5. FORHOLDET TIL ANDRE INSTRUMENTER (ARTIKEL 67-74)

Forordningen har ikke i væsentlig grad ændret reglerne for dens forhold til andre EU-instrumenter eller internationale instrumenter bortset fra de nye tilføjelser, der har til formål at muliggøre gennemførelsen af den såkaldte "patentpakke" i artikel 71a-71d og præciseringen af forholdet mellem forordningen og Luganokonventionen[47], New York-konventionen[48] og bilaterale konventioner og aftaler mellem et tredjeland og en medlemsstat, der er indgået inden den 1. marts 2002, i artikel 73.

Anvendelsen af disse regler i medlemsstaterne er meget uensartet. Eftersom Den Fælles Patentdomstol først blev operationel den 1. juni 2023, har artikel 71a-71d endnu ikke påvirket domstolspraksis i nogen af medlemsstaterne eller på EU-retsniveau. I de fleste medlemsstater anvendes artikel 71 derimod i vid udstrækning af de nationale domstole. Listen over internationale konventioner, der udløste anvendelsen af artikel 71 i forskellige medlemsstater, er ret bred, idet der oftest henvises til CMR[49] og andre konventioner på transportområdet.

I sin afgørelse i TNT Express Netherland (C-533/08) fastslog Domstolen, at bestemmelsen i Bruxelles I-forordningen, der er identisk med den nuværende artikel 71, har til formål at koordinere forordningen med internationale specialkonventioner. Domstolen fastslog endvidere, at en sådan samordning skal gennemføres uden at skade de grundlæggende principper, der ligger til grund for forordningen, navnlig den frie bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, forudsigelighed med hensyn til retternes kompetence, god retspleje, minimering af risikoen for parallelle retssager og gensidig tillid til retsplejen i Den Europæiske Union. I denne dom fastslog Domstolen den såkaldte "TNT-test", som de nationale retter forventes at anvende i situationer, hvor reglerne i forordningen og reglerne i en specialkonvention, der er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 71 i nævnte forordning, finder anvendelse, for at sikre, at reglerne i specialkonventionerne kun finder anvendelse, hvis de ikke har en negativ indvirkning på de grundlæggende principper, der ligger til grund for Bruxelles-ordningen. EU-Domstolen har gentagne gange gentaget disse principper, senest i Gjensidige (C-90/22).

Den litauiske højesterets forelæggelseskendelse i Gjensidige-sagen (C-90/22) illustrerer udmærket de vanskeligheder, som de nationale retter står over for ved anvendelsen af forordningens artikel 71. Disse vanskeligheder skyldes primært, at TNT-testen er vag og anses for at bringe den ensartede anvendelse af artikel 71 i fare på tværs af medlemsstaterne, især da andre medlemsstater har rapporteret om lignende udfordringer.

Alt i alt synes forordningens bestemmelser om forholdet mellem forordningen og andre EU-instrumenter og internationale konventioner, hvor de anvendes, at fungere godt og skabe den nødvendige klarhed om forordningens plads i systemet med EU-instrumenter og internationale instrumenter, der også regulerer spørgsmål om international kompetence eller anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser. Ikke desto mindre kunne der i en fremtidig

---

47 Konventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 30. oktober 2007, EUT L 339 af 21.12.2007, s. 1.

48 Konventionen om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser blev vedtaget den 10. juni 1958 og trådte i kraft den 7. juni 1959, 330 UNTS 38 (New York-konventionen).

49 Konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej, undertegnet i Genève den 19. maj 1956, som ændret ved protokollen undertegnet i Genève den 5. juli 1978.

revision ses på muligheden for yderligere at præcisere artikel 71 i lyset af EU-Domstolens fortolkning.

6. HORISONTALE SPØRGSMÅL

6.1. Kollektive søgsmål

Forordningen indeholder ikke specifikke regler for massesøgsmål, typisk søgsmål, hvor en gruppe sagsøgere søger erstatning fra en eller flere sagsøgte, benævnt kollektive retsmidler som defineret i Kommissionens henstilling fra 2013[50]. Gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser som fastsat i direktiv (EU) 2020/1828 om repræsentative søgsmål[51] falder ind under definitionen af kollektive retsmidler i sidstnævnte henstilling. Der er blevet rejst en række spørgsmål om, hvorvidt anvendelsen af de almindelige kompetenceregler i sager om erstatning uden for kontrakt eller forbrugeraftaler er egnet til formålet med henblik på effektivt at behandle kollektive søgsmål.

EU-Domstolen har behandlet denne type sager ved flere lejligheder: I Henkel (C-167/00) konkluderede Domstolen, at Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 3 (forordningens artikel 7, nr. 2), finder anvendelse på søgsmål anlagt af en organisation, der repræsenterer forbrugernes interesser. Domstolen var imidlertid også af den opfattelse, at den særlige beskyttelse, der ydes individuelle forbrugere i forordningens afdeling 4, ikke finder anvendelse på sådanne organisationer. I Schrems (C-498/16) fastslog Domstolen, at når kravene er blevet overdraget til en forbrugersagsøger af andre forbrugere, der har bopæl i samme medlemsstat eller et andet sted (i en anden medlemsstat eller endog uden for EU), kan sagsøger ikke påberåbe sig kompetence på sin bopæl for disse overdragne krav på grundlag af forordningens artikel 18.

I to yderligere afgørelser i sager om kollektive retsmidler gav Domstolen yderligere præciseringer af anvendelsen af artikel 7, stk. 2, i sådanne situationer, nemlig at stedet for skadetilføjelsen skal vurderes for hvert krav uanset en eventuel efterfølgende overdragelse eller sammenlægning (CDC Hydrogen Peroxide SA, C-352/13), eller at det sted, hvor skaden opstår i tilfælde af køretøjer udstyret med manipuleret software, er i den medlemsstat, hvor de defekte varer blev købt (VKI mod Volkswagen, C-343/19). Spørgsmålet om fortolkning af artikel 7, stk. 2, i denne sammenhæng opstod også i en nylig sag, der stadig verserede på det tidspunkt, hvor denne rapport blev færdiggjort (Stichting Right to Consumer Justice mod Apple, C-34/32). I den foreliggende sag er Domstolen blevet forelagt flere spørgsmål om fortolkningen af det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, eller hvor skaden er indtrådt, i forbindelse med en påstand om erstatning for en påstået overtrædelse af EU-konkurrenceretten begået af en onlineplatform, som i princippet er tilgængelig i hele verden. I sin udtalelse af 27. marts 2025 konkluderede generaladvokat Sánchez-Bordona, at et centralt tilknytningskriterium for begge steder er brugerens bopæl. Det er vigtigt at bemærke, at generaladvokaten var af den opfattelse, at artikel 7, stk. 2, ikke bør fortolkes anderledes, hvis sagen anlægges af en enhed, der i henhold til national ret er kvalificeret til at anlægge gruppesøgsmål. Endelig fandt generaladvokaten, at en national processuel regel, der gør det muligt for en ret at konsolidere lignende sager, der verserer i samme medlemsstat, er forenelig med artikel 7, stk. 2.

---

50 Se Kommissionens henstilling af 11. juni 2013 om fælles principper for kollektive retsmidler i medlemsstaterne til opnåelse af pålæg, forbud eller erstatning i forbindelse med tilsidesættelse af rettigheder i henhold til EU-retten (2013/396/EU), EUT L 201 af 26.7.2013.

51 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1828 af 25. november 2020 om adgang til anlæggelse af gruppesøgsmål til beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF (EØS-relevant tekst), EUT L 409 af 4.12.2020, s. 1.

De spørgsmål, der blev rejst i disse sager, vedrørte alle retternes kompetence, nemlig den nuværende vanskelige anvendelse af artikel 7, stk. 2, i kollektive krav på grund af den manglende mulighed for at konsolidere sagen ved en ret eller den manglende mulighed for at konsolidere sagen på en af sagsøgernes bopæl (forum actoris) i kollektive forbrugerkrav, hvor forbrugerne har bopæl i samme medlemsstat eller i forskellige medlemsstater[52].

Det ser ud til, at forordningen kan skabe unødvendige byrder for sagsøgerne i kollektive søgsmål, fordi de i de fleste tilfælde vil skulle henvende sig til mere end én ret for at anlægge sag. Dette kan igen føre til uforenelige afgørelser. Selv om reglen om relaterede krav i forordningens artikel 30 kan give løsninger på denne situation, skal sagsøgerne stadig indgive begæringen til forskellige retter, inden en eventuel sammenlægning ved den ret, ved hvilken sagen først er anlagt. Dette skaber en ekstra byrde for sagsøgerne, navnlig hvis de er svagere parter.

Som følge heraf kunne der i en eventuel fremtidig revision af forordningen ses nærmere på dette spørgsmål, navnlig om forordningen på tilfredsstillende vis regulerer kompetencen i kollektive (forbruger)krav.

6.2. Digitaliseringens indvirkning på forordningen

Den digitale omstilling startede længe før vedtagelsen af forordningen, men er accelereret på en hidtil uset måde, også i lyset af covid-19-krisen. Et hidtil uset skift af kommercielle aktiviteter har fundet sted fra overvejende offline til online, herunder brugen af sociale medier, intelligente enheder, kryptovalutaer og blockchainteknologier samt en eksplosion i efterspørgslen efter fjernarbejde og platformsarbejde, som har fremskyndet den digitale omstilling af arbejdspladser i og uden for Den Europæiske Union. Samtidig har covid-19-krisen også understreget betydningen af digitaliseringen af retlige procedurer for at sikre adgang til retfærdighed.

6.2.1. Digitalisering af "indhold"

Mangedoblingen af "digitale" forbindelser, der i sig selv er aterritoriale, og en stadig stigende anvendelse af digitale teknologier, der er allestedsnærværende af natur, udgør ikke overraskende mange udfordringer i forbindelse med anvendelsen af forordningen, der fastsætter kompetenceregler, som traditionelt er baseret på geografiske tilknytningsfaktorer.

Henvisningerne til EU-Domstolen med henblik på vejledning om anvendelsen af forordningen på "digitalt indhold" er en god indikator på disse hovedudfordringer. De nationale domstole støder på vanskeligheder, når de skal afgøre, om aftalen om værneting var gyldigt indgået online (Tilman, C-358/21), hvad der er opfyldelsesstedet for levering af digitale varer eller levering af onlinetjenester (VariusSystems, C-526/23) eller hvor skaden er forårsaget af en applikation, der kan downloades over hele verden (Apple, C-34/24), for blot at nævne nogle få.

Den forventede stigning i anvendelsen af blockchainteknologier, den øgede digitalisering af oprettelsen af virksomheder, udbredelsen af kunstig intelligens i flere sektorer og skabelsen af metaverser vil helt sikkert også skabe nye spørgsmål og udfordringer. F.eks. kan pseudonymiteten (eller anonymiteten) af de parter, der er involveret i transaktionerne, eller det ofte ukendte antal deltagere i et blockchainnetværk skabe vanskeligheder for anvendelsen af den meget grundlæggende regel om sagsøgtes bopæl.

På nuværende tidspunkt er de vanskeligheder, som de nationale domstole støder på, når de anvender forordningen i en digital sammenhæng, imidlertid ikke så forskellige fra dem, der opstår i en "ikkedigital" sammenhæng. F.eks. er antallet af henvisninger med henblik på

[52] Undersøgelsen pegede på det samme problem med de meget begrænsede muligheder for konsolidering.

vejledning om fastlæggelse af opfyldelsesstedet for en onlineaftale med henblik på forordningens artikel 7 ikke større end antallet vedrørende offlineaftaler. I lighed med anvendelsen af forordningen på det ikkedigitale område har EU-Domstolen desuden givet nyttig vejledning om anvendelsen af forordningens regler på det digitale indhold.

Sammenfattende kan det på nuværende tidspunkt konkluderes, at hverken de spørgsmål, der er forelagt EU-Domstolen, eller sidstnævntes afgørelser eller de sparsomme data, der er indsamlet på nationalt plan[53], gør det muligt at drage faste konklusioner om egnetheden af de nuværende regler i forordningen i et stadigt mere digitalt miljø.

6.2.2. Digitalisering af retslige procedurer

For så vidt angår digitaliseringen af retslige procedurer, har Kommissionen arbejdet aktivt med digitalisering af retssystemerne med særligt fokus på digitalt grænseoverskridende samarbejde på det civil- og handelsretlige område for at sikre uafbrudt adgang til domstolsprøvelse og et gnidningsløst og effektivt retligt samarbejde og for at mindske proceduremæssige forsinkelser, administrative byrder og omkostninger. Denne indsats, der har kulmineret i vedtagelsen af digitaliseringspakken[54] ved udgangen af 2023, ændrede kommunikationskanalen for de kompetente judicielle myndigheder for 24 retsakter (bl.a. forordningen) til digital og oprettede en digital kommunikationskanal (europæisk elektronisk adgangspunkt (EEAP)) mellem fysiske eller juridiske personer og de kompetente myndigheder for visse begrænsede kommunikationsprocesser på det civil- og handelsretlige område, herunder proceduren for anerkendelse, en erklæring om eksigibilitet eller afslag på anerkendelse og procedurerne for udstedelse, berigtigelse og inddragelse af attester i henhold til forordningen. Disse bestræbelser går hånd i hånd med en øget national indsats fra medlemsstaternes side på dette område, som det fremgår af EU's årlige resultattavle for retlige anliggender[55] og i Rådets strategi for europæisk e-justice 2024-2028[56].

For at opfylde målene i digitaliseringspakken er Kommissionen forpligtet til at vedtage en række gennemførelsesretsakter. For så vidt angår forordningen skal gennemførelsesretsakten vedtages senest den 17. januar 2029, og den vil hovedsagelig vedrøre oprettelsen af et decentraliseret IT-system til kommunikation mellem kompetente retslige myndigheder og integrationen af EEAP i flere kommunikationsprocesser såsom procedurer for afslag på anerkendelse i henhold til forordningens artikel 45 samt procedurerne for udstedelse, berigtigelse og inddragelse af attester. Efter gennemførelsen vil disse nye regler finde anvendelse i medlemsstaterne i begyndelsen af 2031, og de vil forenkle og fremskynde procedurerne på det civil- og handelsretlige område med grænseoverskridende virkninger.

Ud over at digitalisere de eksisterende procedurer ved at ændre kommunikationskanalen med digitaliseringspakken kan man ved en fremtidig revision af forordningen også se på

---

53 Indsamlingen af data om digitaliseringens indvirkning på anvendelsen af forordningen, der blev foretaget som led i undersøgelsen, gav sparsomme resultater på EU-plan og på nationalt plan. Det er uklart, om dette skyldes manglende oplysninger om disse sager eller mangel på retssager.

54 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/2844 af 13. december 2023 om digitalisering af retligt samarbejde og adgang til domstolsprøvelse i grænseoverskridende civil-, handels- og strafferetlige sager og om ændring af visse retsakter inden for retligt samarbejde og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2023/2843 af 13. december 2023 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/99/EU og 2014/41/EU, Rådets direktiv 2003/8/EF og Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA, 2003/577/RIA, 2005/214/RIA, 2006/783/RIA, 2008/909/RIA, 2008/947/RIA, 2009/829/RIA og 2009/948/RIA for så vidt angår digitalisering af retligt samarbejde.

55 Meddelelse af 20. marts 2024 fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget (COM(2023) 309 final): EU's resultattavle for retlige anliggender 2023.

56 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15509-2023-INIT/da/pdf.

yderligere måder at modernisere forordningens funktion på. Ved en sådan modernisering af forordningen kan der tages hensyn til fordelene ved digitalisering, og man kan overveje at afkorte forskellige frister eller forbedre kommunikationen mellem retterne, f.eks. i tilfælde af parallelle retssager. Fuld digitalisering af retslige procedurer i tilfælde, hvor forordningen finder anvendelse, kan også undersøges.

Det kan konkluderes, at Kommissionen på nuværende tidspunkt ikke har tilstrækkelige data, der viser, at reglerne i forordningen om international kompetence er uegnede til digitale scenarier og transaktioner, men udviklingen bør fortsat nøje overvåges. I modsætning hertil kunne det i en revision af forordningen undersøges, hvorvidt det er muligt at revidere og forenkle procedurerne i henhold til forordningen som led i den digitale reform af civilretlige systemer med digitaliseringspakken som spydspids.

7. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

I mere end ti år har forordningen fungeret godt og generelt nået sine vigtigste mål – at forbedre retssikkerheden med hensyn til de retter, der har kompetence i grænseoverskridende tvister, og at forenkle mekanismen for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

Ikke desto mindre er der på et område, der ikke blev behandlet fuldt ud i omarbejdningen af forordningen, nemlig **udvidelse af kompetencereglerne til at omfatte sagsøgte, der ikke har bopæl på en medlemsstats område**, behov for en yderligere analyse for at afgøre, om en sådan udvidelse bør gøres til genstand for et lovgivningsmæssigt indgreb.

Desuden kan det overvejes yderligere at præcisere eller forenkle en række begreber med henblik på at forbedre deres anvendelse i praksis. Dette er tilfældet for flere bestemmelser, der vedrører anvendelsesområdet, f.eks. **udelukkelse af voldgift**, samt begrebet "**ret**" eller den, der vedrører **foreløbige, herunder beskyttende, foranstaltninger.**

Man kunne ligeledes undersøge muligheden for yderligere at forenkle og øge effektiviteten af bestemmelserne om retternes kompetence, navnlig bestemmelserne i **artikel 7, stk. 1 og 2,** samt dem, der vedrører forbrugeraftaler. En lignende overvejelse kunne gå på, om **reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse** kan strømlines og forenkles yderligere.

Der er også behov for en yderligere analyse for at afgøre, om de nødvendige proceduremæssige redskaber til at dække visse typer krav, såsom dem, der almindeligvis omtales som **kollektive søgsmål**, kan styrkes yderligere gennem lovgivningsmæssige indgreb.

Endelig kunne man overveje muligheden for at **forbedre koordineringen mellem forordningen og internationale instrumenter** og **måderne at modernisere og forenkle procedurerne på** i henhold til forordningen som en del af **den digitale reform af civilretlige systemer**.

Kommissionen **vil derfor indlede en formel gennemgang** af forordningen med henblik på at overveje og eventuelt udarbejde et forslag til ændring eller omarbejdning af forordningen i overensstemmelse med reglerne om bedre regulering, hvis det i denne gennemgang konkluderes, at ændringer er nødvendige og hensigtsmæssige.